

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини
Факультет іноземних мов
Кафедра англійської мови та методики її навчання

НАСКРІЗНА ПРОГРАМА ПРАКТИКИ

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр) за спеціальністю 014.021 Середня освіта. Мова та зарубіжна література (англійська мова та література)

Умань – 2023

Розробники програми:

- Бевз О. П.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання, гарант ОПП, керівник практик по факультету іноземних мов
- Комар О. С.** доктор педагогічних наук, завідувач кафедри (професор) англійської мови та методики її навчання
- Анікіна І.В.** кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов та зарубіжної літератури, завідувач кафедри
- Добридень А. В.** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри виховних технологій та педагогічної творчості
- Харченко О. А.** учитель англійської мови Уманської гімназії №8 Уманської міської ради Черкаської області, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії
- Ревук Л.В.** учитель світової літератури Уманської гімназії №11 Уманської міської ради Черкаської області, спеціаліст вищої кваліфікаційної категорії

Наскрізна програма практики розглянута і схвалена на засіданні кафедри англійської мови та методики її навчання

Протокол № 14 від 23 травня 2023 р.

Завідувач кафедри

Олег КОМАР

Обговорена та рекомендована до затвердження на засіданні науково-методичної комісії факультету іноземних мов

Протокол № 7 від 07 червня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії
факультету

Юлія КАЗАК

Наскрізна програма практики затверджена на засіданні навчально-методичної ради університету

Протокол № _____ від «_____» червня 2023 р.

Голова навчально-методичної ради
університету

Валентина РОЗГОН

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1.1. Місце практик в професійній підготовці здобувача вищої освіти.

У системі педагогічної освіти одним з центральних розділів підготовки фахівців є практика, яка дає можливість закріпити теоретичні знання, виробити уміння і навички самостійної діяльності по вихованню і навчанню учнів, оволодіти навичками навчально-методичної роботи.

Магістр – освітній ступінь вищої освіти особи, яка на основі освітнього ступеня «бакалавр» («спеціаліст») здобула повну вищу освіту, спеціальні уміння та знання, достатні для виконання професійних завдань та обов'язків (робіт) інноваційного характеру відповідного рівня професійної діяльності, що передбачені для первинних посад у різних сферах діяльності.

Наскрізна програма практики здобувачів вищої освіти Галузі знань 01 Освіта/Педагогіка освітньо-професійної програми (ОПП) «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр) за спеціальністю 014.021 Середня освіта. Мова та зарубіжна література (англійська мова та література) розроблена з врахуванням Закону України «Про освіту» (Прийняття від 05.09.2017. Набрання чинності 28.09.2017); «Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом МОН України від 8 квітня 1993 р. № 93; «Положення про організацію навчального процесу у вищих навчальних закладах», затвердженого наказом МОН України від 2 червня 1993 р. № 161; Положення «Про організацію освітнього процесу в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (нова редакція)» (затвердженого на засіданні вченої ради 25.10.2022 р., протокол №4); Рекомендацій про проведення практики студентів вищих навчальних закладів, розроблених Державною науковою установою Інститутом інноваційних технологій і змісту освіти МОН України від 24 квітня 2013 р., «Положення про організацію практик в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини (денна та заочна форма навчання)», затвердженого на засіданні вченої ради УДПУ імені Павла Тичини від 26 січня 2021 р., протокол №10.

Предметом педагогічної практики є професійна діяльність учителя англійської мови і зарубіжної літератури, що організовується в реальних умовах роботи закладів загальної середньої освіти. У процесі педагогічної практики у здобувача вищої освіти є можливість певною мірою осмислити педагогічні явища і факти, закономірності й принципи навчання і виховання, оволодіти професійними уміннями, досвідом практичної діяльності.

Педагогічна практика є особливим видом соціальної діяльності, спрямованої на передачу від старших поколінь молодшим нагромаджених людством культури і досвіду, створення умов для їх особистого розвитку і підготовку до виконання певних соціальних ролей в суспільстві.

1.2. Мета практичної підготовки

Мета педагогічної практики полягає у набутті здобувачами вищої освіти практичного досвіду формування загальних і фахових компетентностей, оволодінні ними сучасними методами, формами організації освітнього процесу,

формуванню готовності до використання сучасних педагогічних технологій та нових інформаційних засобів навчання, у набутті досвіду застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності, приймати самостійні рішення під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, у вихованні потреби систематично поповнювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності. Педагогічна практика забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх учителів англійської мови і зарубіжної літератури з їх практичною діяльністю у закладах загальної середньої освіти, сприяє формуванню їхнього творчого ставлення до педагогічної діяльності, визначає ступінь їхньої професійної придатності і рівень педагогічної спрямованості. Вона передбачає можливості для самостійної педагогічної діяльності здобувачів вищої освіти, прояву їх творчого потенціалу, стимулює зв'язок цієї діяльності з навчально-методичною роботою, професійною освітою, самоосвітою.

1.3 Завдання практичної підготовки

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є невід'ємний та обов'язковий компонент освітньо-професійної програми підготовки фахівців ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр), який сприяє закріпленню професійних знань, умінь та навичок, що були набуті здобувачами вищої освіти в університеті та їх поглибленню.

Завданнями виробничої практики є: підготовка фахівців, учителів англійської мови і зарубіжної літератури які спроможні вирішувати виробничі завдання в сучасних умовах освітнього процесу і володіти прийомами і методами, що є складовими новітніх технологій; набуття професійних навичок; змога прийняття самостійних рішень, виходячи із конкретної виробничої ситуації; впровадження у педагогічну діяльність прогресивних технологій та результатів наукових досліджень; співпраця з трудовим та учнівським колективом і вміння адаптуватися; закріплення і поглиблення теоретичних знань з психолого-педагогічного та методичного циклів дисциплін (методики навчання англійської мови в закладах профільної середньої освіти та методики навчання зарубіжної літератури в закладах профільної середньої освіти); закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних та спеціальних знань з кожного шкільного предмету, використання їх при розв'язанні конкретних педагогічних завдань; формування у майбутніх учителів педагогічних умінь та навичок, які сприяють розвитку професійних якостей особистості вчителя; формування психологічної готовності до роботи в закладах освіти; виховання стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності; ознайомлення з сучасним станом освітньої роботи в закладах освіти, з передовим педагогічним досвідом, станом реалізації основних завдань концепції української національної школи.

1.4. Компетентності здобувача вищої освіти

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен оволодіти такими компетентностями:

ЗК1: Здатність до ефективної міжособистісної та командної взаємодії, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.

ЗК5: Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети.

ЗК6: Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини і громадянина, адекватно реалізовувати свої права та обов'язки.

ЗК7: Вміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології та відповідну термінологію.

ЗК8: Здатність використовувати психологічні засоби організації взаємодії, вміння адекватно оцінювати власні здібності, регулювати власні емоційні стани, вирішувати конфліктні ситуації.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ФК2: Здатність забезпечувати навчання учнів іноземній мові та спілкуватися іноземною мовою в професійному колі.

ФК3: Здатність формувати і розвивати мовно-комунікативні вміння і навички учнів; вміння використовувати у процесі формування комунікативної компетентності інноваційні методи та інформаційно-комунікаційні технології.

ФК4: Здатність до управління навчальними процесами, які потребують стратегічного планування та локального застосування; вміння моделювати зміст навчання з огляду на результати навчання учнів.

ФК5: Здатність планувати освітній процес та здійснювати оцінювання навчальних досягнень учнів.

ФК6: Здатність формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

ФК7: Здатність розвивати толерантне ставлення здобувачів освіти до іншомовної культури і полікультурної компетентності загалом.

ФК13. Здатність до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно-зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі, залучення батьків до освітнього процесу на засадах партнерства.

ФК14. Здатність здійснювати цілепокладання, планування та проектування процесів навчання та виховання учнів з урахуванням їх вікових та індивідуальних особливостей, освітніх потреб і можливостей; добирати та застосовувати ефективні методики й технології навчання, виховання і розвитку учнів.

II. Види та терміни проходження практик

Мета та завдання наскрізної програми практики здобувачів вищої освіти полягає в узагальненні та структуруванні усіх етапів професійної підготовки

майбутніх фахівців галузі, у формуванні стійкого професійного інтересу до обраної спеціальності, в ознайомленні зі специфікою і змістом роботи в різних закладах освіти, у створенні уявлень про сферу майбутньої діяльності та утвердження професійних умінь і навичок вчителя англійської мови і зарубіжної літератури.

Програма є основним нормативним та навчально-методичним документом для здобувачів вищої освіти та керівників практик від вищого навчального закладу та бази практики, що визначає концептуальні засади практичної підготовки фахівця освітнього рівня «магістр» відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр), регламентує послідовність, тривалість різних видів практики відповідно до навчального плану, визначає мету, завдання та місце кожного виду практики у структурно-логічній схемі підготовки фахівця.

Види та обсяги практик визначаються освітніми програмами підготовки здобувачів вищої освіти та відображаються у навчальних планах і графіках освітнього процесу.

Відповідно до навчального плану проводяться такі види практик:

Освітньо-професійна програма	Назва практики	Кількість годин/ кредитів	Курс	Семестр	Тривалість (тижні)
Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка	Виробнича практика	6/ 180	I	II	4
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр) за спеціальністю 014.021 Середня освіта. Мова та зарубіжна література (англійська мова та література)	Виробнича практика	6/ 180	II	III	4

III. Бази проведення практик

Базою практики для здобувачів вищої освіти ОПІ «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр) є заклади освіти, що забезпечують здобуття повної загальної середньої освіти.

Здобувачі вищої освіти мають право самостійно за узгодженням відповідних кафедр, адміністрацією факультету добирати для себе місце проходження практики і пропонувати його для використання. Здобувачі вищої освіти, які працюють за фахом та навчаються за індивідуальним графіком, можуть проходити практику за місцем працевлаштування. У цьому випадку здобувач вищої освіти повинен подати на розгляд заяву про проходження практики та клопотання від бази практики за 2 тижні до початку проходження

практики. Клопотання зберігаються до завершення навчального року у факультетського керівника практик.

Бази практики повинні відповідати успішному виконанню завдань програм практики.

IV. Організація практики

Практика передбачає безперервність та послідовність її проведення при одержанні достатнього для професійної діяльності обсягу знань і вмінь відповідно до кваліфікаційної характеристики фахівця ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр).

Організація та керівництво практикою. Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівника закладу вищої освіти, першого проректора, декана факультету іноземних мов, гаранта освітньої програми, завідувачів відповідних кафедр, відповідального за стажування студентів та керівника практик по університету, керівника практики по факультету іноземних мов, групового керівника, методистів.

Навчально-методичне керівництво і проведення окремих видів практики, а також зв'язок із базами практик контролює гарант освітньої програми.

Навчально-методичне керівництво і виконання програм практик забезпечують відповідні кафедри університету. Організаційно-методичне керівництво забезпечує факультет іноземних мов. Загальну організацію практики та контроль за її проведенням в університеті здійснює відповідальний за стажування студентів та керівник практик по університету.

Заходи, пов'язані з організацією практики, визначаються наказом ректора. Проект службової записки до наказу ректора про проведення практики формує керівник практики по факультету не пізніше ніж за два тижні до початку практики. У наказі визначаються база практик, терміни проведення практики, склад груп здобувачів вищої освіти, керівник групи й методисти. Згідно з наказом ректора перед початком практики керівники груп зобов'язуються провести інструктаж з техніки безпеки із здобувачами вищої освіти ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр).

Керівниками практик призначаються фахівці з числа провідних викладачів кафедр університету. До керівництва *виробничою* практикою здобувачів вищої освіти залучаються досвідчені викладачі кафедр, які брали безпосередню участь у виробничому процесі, де проводиться практика.

Організаційні питання практики, її хід і підсумки періодично обговорюються на засіданнях кафедр теорії та практики іноземних мов, англійської мови та методики її навчання, вченої ради факультету іноземних мов та університету, засіданнях ректорату.

Функції організаторів та керівників практики

Керівник практики від факультету іноземних мов:

- щорічно на основі чинних навчальних планів складає зведений графік проведення всіх видів практики на факультеті та здійснює контроль за його виконанням;

– відбирає, погоджує з кафедрами факультету необхідну інформацію про укладання договорів, угод на проведення практики між вищим закладом освіти та підприємством, організацією, установою і подає відповідальному за стажування студентів та керівнику практик по університету;

– перед початком практики перевіряє наявність необхідних місць для здобувачів вищої освіти на базах практик згідно з укладеними договорами і подає необхідну інформацію на кафедри факультету, відповідальному за стажування студентів та керівнику практик по університету;

– згідно з договорами, укладеними між університетом та базовими закладами про проведення практик, проводить розподіл здобувачів вищої освіти за базами практик, готує проект службової записки і подає її на підпис декану;

– здійснює організацію інструктажу з охорони праці та техніки безпеки для групових керівників інженером з охорони праці на початку навчального року з оформленням в журналі інструктажів;

– здійснює організацію і проведення настановчих конференцій з практики, надає рекомендації й настанови щодо проходження практики;

– спільно з викладачами відповідних кафедр та керівниками баз практики забезпечує належний рівень її проведення згідно з програмою;

– здійснює організацію і проведення підсумкових конференцій з практики, оцінюванні її результатів; обговорює результати практики на засіданнях кафедр, раді факультету іноземних мов;

– на основі звітів групових керівників, після завершення навчального року подає письмовий звіт про хід, результати практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення деканові факультету, відповідальному за стажування студентів та керівнику практик по університету.

До обов'язків керівника практик по факультету відноситься організація і проведення практик здобувачів вищої освіти денної та заочної форм навчання.

Груповий керівник – методист від кафедри слов'янських мов та зарубіжної літератури/ кафедри англійської мови та методики її навчання:

– перед початком практики забезпечує необхідною документацією з практики методистів, керівників базових закладів, здобувачів вищої освіти;

– проводить інструктаж з техніки безпеки і охорони праці та контролює умови праці і побуту здобувачів вищої освіти;

– повідомляє здобувачів вищої освіти про порядок звітності з практики;

– контролює виконання здобувачами вищої освіти правил внутрішнього трудового розпорядку на місці проходження практики, організовує облік відвідування бази практики здобувачами вищої освіти й методистами;

– допомагає здобувачам вищої освіти скласти індивідуальний план роботи на весь період практики (навчальна діяльність, виховна робота з предмета і т.п.), консультиує з теми навчально-дослідної роботи;

– у перший день практики разом з методистами кафедр та адміністрацією від бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;

– проводить засідання з академічною групою здобувачів вищої освіти щодо питань організації і проведення практики;

– раз на тиждень перевіряє щоденник спостережень, записує зауваження та поради щодо подальшої роботи здобувача вищої освіти, контролює ведення практикантами документації, затверджує індивідуальний план роботи;

– надає практикантам консультації щодо виконання програми практики;

– надає методичну допомогу в оформленні документації, у виконанні навчально-дослідної роботи (індивідуального завдання);

– групові керівники педагогічних практик з класними керівниками, учителями-предметниками визначають теми залікових уроків, занять, виховних заходів, які будуть проводитися здобувачами вищої освіти – практикантами та відвідує залікові виховні заходи, уроки, заняття, аналізує, оцінює їх;

– перевіряє й аналізує документацію, подану здобувачем вищої освіти після закінчення практики; за результатами практики складає звіт і подає його факультетському керівникові;

– бере участь у факультетських настановчих і підсумкових конференціях з практики, нарадах на базі практики з питань організації і проведення практики;

– бере участь у проведенні загального підсумку з практики і разом з методистами, керівником практики по факультету оцінює роботу здобувача вищої освіти, виставляє у відомість та залікову книжку загальну оцінку з практики;

– після завершення кожного виду практики на основі звітів методистів кафедр, керівників від бази практики, аналізу документації, подану здобувачами вищої освіти, складає письмовий звіт про хід, результати практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого вдосконалення та організації її проведення завідувачу кафедри та керівнику практики по факультету. Груповим керівником-методистом призначається викладач випускової кафедри.

Методист від кафедри англійської мови та методики її навчання/ кафедри слов'янських мов та зарубіжної літератури:

– разом з груповими керівниками-методистами практики від університету, керівником бази практики закріплює здобувачів вищої освіти за місцем проходження практики;

– спільно з керівником практики від бази практики визначає види роботи;

– спостерігає за практичною діяльністю практикантів, визначає їх рівень підготовки до професійної діяльності, диференційовано підходить до завдань, які повинен виконати практикант;

– бере участь у настановчій і підсумковій конференціях, нарадах з питань практики на факультеті іноземних мов, базі практики;

– надає здобувачам вищої освіти консультації щодо виконання програми практики;

– бере участь у проведенні підсумкового контролю з практики і разом з груповим керівником-методистом, керівником практики по факультету оцінює роботу здобувача вищої освіти;

– аналізує документацію, подану здобувачем вищої освіти, складає звіт за наслідками практики і подає його завідувачу кафедри та груповому керівникові-методистові.

Під час педагогічної практики:

– з учителем-предметником визначає теми залікових уроків, предметних виховних заходів, що будуть проводитися здобувачами вищої освіти – практикантами;

– затверджує конспекти уроків, виховних заходів, занять;

– відвідує залікові уроки, заняття, виховні заходи, аналізує й оцінює їх;

– у разі необхідності проводить показові уроки, заняття, виховні предметні заходи чи їх фрагменти.

Методист з виховної роботи (викладач з педагогіки чи психології):

– здійснює методичне керівництво педагогічною практикою здобувачів вищої освіти, консультує їх з актуальних питань навчання, виховання, професійної орієнтації учнів, роботи з батьками тощо;

– планує разом із класним керівником (вихователем) виховну роботу практикантів з учнями, консультує їх і забезпечує виконання завдань;

– відвідує уроки (вибірково, за потреби), позакласні заходи практикантів, надає методичну допомогу в їх підготовці й проведенні, разом з викладачем фахових методик аналізує й оцінює проведені студентами уроки та інші види навчальних занять і позакласні заходи;

– надає допомогу здобувачам вищої освіти в організації індивідуальної роботи з учнями, у виконанні навчально-дослідної роботи (курсової, кваліфікаційної роботи, ІНДЗ тощо);

– керує роботою здобувачів вищої освіти з вивчення особистості й колективу учнів, а також виконання інших завдань, передбачених програмою практики;

– бере участь у настановчій та підсумкових конференціях з практик, а також у нарадах з питань практики;

– бере участь у проведенні заліку з практики й оцінюванні її результатів;

– аналізує документацію, подану здобувачами вищої освіти, складає звіт і подає завідувачу кафедри педагогіки та факультетському/інститутському керівнику практики звіт про підсумки практики із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого поліпшення її організації та проведення.

Звіти про підсумки практик із зауваженнями і пропозиціями щодо подальшого поліпшення її організації та проведення подаються на відповідні кафедри і зберігаються протягом 5 років.

Здобувачі вищої освіти у період організації і проходження практики зобов'язані:

- за тиждень до початку практики пройти медичний огляд, прослухати лекцію з охорони життя і безпеки, виробничої гігієни та санітарії;
- до початку практики одержати від групового керівника практики від навчального закладу консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- своєчасно прибути на базу практики;
- у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики і вказівками її керівників;
- вивчити і суворо дотримуватись правил охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії;
- нести відповідальність за виконану роботу;
- приходити не пізніше як за 15 хв. до початку робочого дня;
- у випадку відсутності або запізнення повідомляти про це старосту, групового керівника, методиста, пояснювати причину відсутності або запізнення, надавати необхідні документи, що засвідчують відсутність (довідку про хворобу тощо);
- відвідувати консультації, методичні наради, які проводить керівник або методист з практики;
- у встановлений термін здавати звіт про виконання завдань практики.

Здобувачі вищої освіти мають право:

- звертатися до керівників практики університету, адміністрації баз практик з усіх питань, що виникають у процесі проходження здобувачами вищої освіти практики;
- користуватися матеріальною базою, бібліотекою, кабінетами та навчально-методичним забезпеченням, використовувати технічну, інформаційно-методичну та іншу документацію, необхідну для виконання програми практики;
- на свободу педагогічної творчості;
- вносити пропозиції щодо удосконалення освітнього процесу в закладі освіти та організації практики;
- брати участь у роботі бази практики (конференцій, педагогічної ради, зборів профспілкової організації тощо).

У разі настання обставин, які унеможливають відвідування баз практик, відповідно до рішення вченої ради факультету, наказу ректора практики відбуваються дистанційно.

Дистанційна форма проведення практик під час обставин, які унеможливають відвідування закладів освіти та баз практик, – особлива організація проведення практик в умовах віддаленості здобувачів вищої освіти, на базі інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій для здобувачів вищої освіти, незалежно від форми здобуття освіти, відповідно до

особливостей, встановлених робочою програмою практик.

Дистанційна форма проведення практик під час обставин, які унеможливають відвідування закладів освіти та баз практик, проводиться шляхом взаємодії між суб'єктами дистанційного проходження практик (здобувачі вищої освіти, керівники від закладу вищої освіти, керівники від баз практики та методисти), під час якої учасники одночасно спілкуються за допомогою засобів аудіо-, відео-конференції та (або) можуть використовувати спеціальні електронні освітні ресурси (платформи, програмне забезпечення) для організації дистанційного виконання завдань програм практик та контролю за їх дотриманням через мережу Інтернет.

V. Підведення підсумків практики

Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Документація з практики, визначена робочою програмою практики, здається здобувачами вищої освіти на кафедру для перевірки упродовж трьох днів після закінчення практики.

Вимоги до звіту. Загальна і характерна форма звітності здобувача вищої освіти за практику – це подання письмового звіту, підписаного груповим керівником практики, методистами та здобувачем вищої освіти ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр).

Письмовий звіт разом з іншими документами, визначеними робочою програмою практики (щоденник, характеристика, та ін.), подається на перевірку груповому керівнику практики від університету. Характеристика про роботу здобувачів вищої освіти завіряється керівником установи бази практики.

Звіт має містити відомості про виконання здобувачем вищої освіти усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, мати розділи з питання охорони праці, висновки і пропозиції, список використаної літератури та інше. Вимоги та обсяг звіту вказується у робочій програмі практики у відповідності до специфіки освітньої програми «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти.

Захист виробничої практики відбувається у формі екзамену у присутності комісії, яка призначається розпорядженням декана, до складу якої входять керівники практики від закладу вищої освіти, і за можливості, від баз практики, викладачі кафедр.

Здобувачі вищої освіти, які навчаються за індивідуальним графіком, працюють за фахом і місце роботи відповідає вимогам програми практик подають витяг з трудової книжки (або ксерокопію, завірену керівником установи), довідку з місця роботи (якщо він працює за сумісництвом) та характеристику, звіт, робочу документацію із наступним її поверненням здобувачу вищої освіти.

Загальна оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість

та залікову книжку за підписом групового керівника після перевірки робочої документації всіма методистами.

За проходження виробничих практик виставляється форма контролю екзамен. Оцінка за практику враховується стипендіальною комісією при визначенні рейтингу успішності здобувача вищої освіти.

Здобувачі вищої освіти, які не пройшли практику або частину практики з поважних причин, мають право на її продовження у вільний від навчання час при наявності відповідних довідок.

Здобувач вищої освіти, який отримав незадовільну оцінку з практики, відраховується з університету.

Підсумки кожного виду практики обговорюються на засіданнях відповідних кафедр, а загальні підсумки практики підводяться на вчених радах факультету.

Термін зберігання робочої документації з практики – до завершення навчального року, а звіт здобувача вищої освіти зберігається на випусковій кафедрі 3 роки.

Результати педагогічної практики оцінюються за 100 – бальною шкалою.

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	За національною шкалою		Кількість балів
	прописом	цифрою	
A	Відмінно	5	90-100
B	Дуже добре	4	82-89
C	Добре	4	75-81
D	Посередньо	3	69-74
E	Задовільно	3	60-68
Fx	Незадовільно	2	35-59
F	Незадовільно	2	1-34

Критерії оцінки діяльності студентів під час педпрактики

90 - 100 балів – А («відмінно») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики здійснена практикантом на високому рівні; практикант проявив себе як організований, сумлінний, творчий під час виконання різних видів роботи, знає і вміє застосувати у практичній діяльності сучасні технології і нові інформаційні засоби, користується повагу та авторитетом серед колективу бази практики, методистів, керівників практики; здав у визначений термін документацію оформлену на високому рівні.

82 – 89 балів – В («дуже добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики практикантом проведена на достатньому рівні; були допущені незначні помилки у період проходження практики, але міг самостійно їх виправити або пояснити їх причину; практикант не допускав недисциплінованості, байдужості, шаблонності на всіх ділянках роботи; про його діяльність добре відізналися колектив, в якому він перебував у період проходження практики, керівник; подав у визначений термін правильно оформлену документацію.

75 – 81 балів – С («добре») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на достатньому рівні; практикант допустив незначні помилки при виконанні завдань практики, проте не завжди міг самостійно їх виправити або пояснити у процесі аналізу їх причину; у ході практики був дисциплінованим, виконавчим, самостійним, критичним на всіх ділянках роботи: одержав добрі відгуки колективу бази практики, методистів, керівника; подав вчасно документацію, у яку можуть бути внесені незначні доповнення і виправлення за вказівкою групового керівника практики.

69 – 74 балів – D («посередньо») ставиться в тому випадку, коли: робота за програмою практики проведена на задовільному рівні; здобувач вищої освіти проявив себе як організований, дисциплінований, але недостатньо самостійний та ініціативний; загальна характеристика діяльності практиканта у період проходження практики одержала позитивні відгуки; із невеликим запізнення подав документацію.

60 – 68 балів – E («задовільно») ставиться здобувачу вищої освіти в тому випадку, коли: робота проведена на задовільному рівні; проявив себе як недостатньо організований і дисциплінований, безініціативний; загальна характеристика діяльності на базі практики практиканта з боку керівників практики - «задовільна»; подав невчасно документацію, яка потребує доповнень і виправлень.

35 – 59 балів – Fx («незадовільно»). Відсутня систематичність у роботі практиканта. Виконав на низькому професійному рівні роботу, передбачену програмою з практики. Допускав помилки, пов'язані зі знанням теоретичного матеріалу та виконанням практичних завдань. Отримав негативний відгук про роботу чи незадовільну оцінку при складанні заліку за практику, але за певних умов може повторно пройти практику і отримати позитивну оцінку. Не подав

документацію з великим запізненням (2 тижні по завершенню практики), допустивши при цьому значні помилки в її оформленні.

0 – 34 балів – F («незадовільно»). Практикант не виконав програми практики і отримав незадовільну оцінку при складанні заліку за практику. Не подав документації.

VI. Зміст практик за видами

6.1. Мета практики

Мета виробничої практики здобувачів вищої освіти ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти (магістр) полягає у набутті магістрантами практичного досвіду формування педагогічних компетентностей, оволодінні ними сучасними методами, формами організації освітнього процесу, формуванню готовності до використання сучасних педагогічних технологій та нових інформаційних засобів навчання, набутті досвіду застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності, приймати самостійні рішення під час конкретної роботи в реальних для професійної діяльності умовах, виховання потреби систематично поповнювати свої знання та творчо застосовувати їх у практичній діяльності. Педагогічна практика забезпечує поєднання теоретичної підготовки майбутніх учителів англійської мови і зарубіжної літератури з їх практичною діяльністю у закладах освіти, сприяє формуванню творчого ставлення майбутнього фахівця ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти до педагогічної діяльності, визначає ступінь його професійної придатності і рівень педагогічної спрямованості. Вона передбачає можливості для самостійної педагогічної діяльності здобувачів вищої освіти, прояву їх творчого потенціалу, стимулює зв'язок цієї діяльності з навчально-дослідницькою роботою, професійною освітою, самоосвітою.

6.2. Завдання практики

Практична підготовка здобувачів вищої освіти є невід'ємний та обов'язковий компонент освітньо-професійної програми підготовки фахівців ОПП «Середня освіта (Мова і література (англійська))» другого рівня вищої освіти, який сприяє закріпленню професійних знань, умінь та навичок, що були набуті здобувачами вищої освіти в університеті та їх поглибленню.

Завданнями практики є:

- підготовка фахівців, які спроможні вирішувати виробничі завдання в сучасних умовах освітнього процесу і володіти прийомами і методами, що є складовими новітніх технологій;
- набуття професійних навичок;
- змога прийняття самостійних рішень, виходячи із конкретної виробничої ситуації;
- впровадження у педагогічну діяльність прогресивних технологій та результатів наукових досліджень;

- співпраці з учительським та учнівським колективом і вміння адаптуватися;
- закріплення і поглиблення теоретичних знань з психолого-педагогічного та методичного циклів дисциплін (методики навчання англійської мови в закладах профільної середньої освіти та методики навчання зарубіжної літератури в закладах профільної середньої освіти);
- закріплення, поглиблення та збагачення психолого-педагогічних та спеціальних знань зі шкільних предметів «англійська мова», «світова література», використання їх при розв'язанні конкретних педагогічних завдань;
- формування у майбутніх вчителів англійської мови і зарубіжної літератури педагогічних умінь та навичок, які сприяють розвитку професійних якостей особистості вчителя;
- формування психологічної готовності до роботи в закладах освіти;
- виховання стійкого інтересу до професії вчителя, потреби в педагогічній самоосвіті, виробленні творчого підходу до педагогічної діяльності;
- ознайомлення з сучасним станом навчально-виховної роботи в закладах освіти, з передовим педагогічним досвідом, станом реалізації основних завдань концепції української національної школи.

6.3. Зміст діяльності здобувачів вищої освіти

Зміст і характер діяльності здобувачів вищої освіти є наближеним до реальної професійної діяльності вчителя англійської мови і зарубіжної літератури.

1. Настановча конференція, в ході якої здобувачі вищої освіти знайомляться з метою та змістом педпрактики, індивідуальними завданнями та формами звітності.

2. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з системою роботи закладу освіти, за яким вони закріплені:

- ознайомлення із специфікою діяльності даного закладу освіти;
- ознайомлення з системою роботи вчителів, відвідування їх занять;
- складання індивідуального плану навчальної роботи з класом у відповідності з планом роботи вчителя англійської мови/ світової літератури;
- знайомство з кабінетами та їх обладнанням;
- ознайомлення із змістом, формами, методами роботи громадських організацій та самоврядуванням навчального закладу. Бесіди з керівництвом організацій закладу. Вивчення планів і мети роботи закладу освіти. Відвідування заходів, які проводять громадські організації закладу.

3. Відвідування уроків вчителів англійської мови/ світової літератури закладу освіти, виховних годин класного керівника, здійснення їх аналізу та фіксування результатів спостережень у щоденнику.

4. Розробка плану-конспекту і проведення уроків з англійської мови/ світової літератури у відповідності до календарно-тематичного плану.

5. Здійснення самоаналізу та обговорення проведеного заняття за участю керівника практики.

6. Вивчення досвіду навчальної роботи вчителів англійської мови/ світової літератури.

7. Здійснення позакласної виховної роботи (організація постійного спілкування із здобувачами середньої освіти, проведення індивідуальної роботи з ними; розробка та проведення виховної години в учнівському колективі, вивчення досвіду виховної роботи класних керівників).

8. Здійснення навчально-методичної роботи (вивчення освітнього процесу на основі відвідування занять різних вчителів з метою вивчення вимог до здобувачів середньої освіти, різноманітних методів організації пізнавальної діяльності і виховання їх на заняттях, виявлення міжпредметних зв'язків і можливостей їх використання на заняттях з англійської мови/ світової літератури; відвідування всіх уроків і позаурочних заходів з англійської мови/ світової літератури; виготовлення наочних посібників, дидактичних матеріалів).

9. Оформлення звіту та необхідної документації.

10. Підсумкова конференція, в ході якої здобувачі вищої освіти звітують про результати виконання завдань практики.

11. Виконання індивідуального завдання.

Індивідуальні завдання

Оскільки програма педагогічної практики передбачає проведення практикантами уроків, глибокого психолого-педагогічного вивчення особистості окремого здобувача середньої освіти та колективу класу в цілому, різноманітних виховних заходів з подальшим їх педагогічним аналізом, орієнтовна тематика дослідницьких завдань тісно пов'язана саме з цими проблемами, а результати досліджень мають широко використовуватися при написанні психолого-педагогічних характеристик та методичних розробок уроків з англійської мови та виховних заходів. Здобувач вищої освіти самостійно на основі реальних педагогічних проблем, які мали місце у навчальному процесі з англійської мови в закладі освіти визначає тему індивідуального завдання пов'язану з методикою навчання іноземної мови.

Методика виконання здобувачами вищої освіти дослідницьких завдань.

Тему індивідуального дослідницького завдання методичного спрямування здобувачі вищої освіти обирають до початку педагогічної практики або в її перші дні. Після вибору теми здобувач вищої освіти опрацьовує необхідні літературні джерела, розробляє план і методичку дослідження (тексти анкет, плани й протоколи педагогічних спостережень, питання для бесід та інтерв'ю, опис тестів тощо), обговорює їх з керівником педагогічної практики, домовляється про прийнятні строки, час та форму проведення експериментальних досліджень.

Обираючи той чи інший предмет дослідження й відповідну методичку, здобувачі вищої освіти повинні пам'ятати про:

- відповідність методички дослідження віку здобувачів середньої освіти;
- можливості обробки результатів дослідження в умовах обмеження терміну практики;
- обов'язкове проведення інструктажу, в ході якого слід пояснити здобувачам середньої освіти мету дослідження, підкреслити його важливість

для них самих і для здобувачів середньої освіти; показати, як саме виконувати завдання; гарантувати збереження таємниці відповідей, або на прохання здобувачів середньої освіти – оприлюднення результатів дослідження та їх інтерпретації;

- необхідність створення сприятливої психологічної атмосфери, забезпечення здобувачів середньої освіти усім необхідним (папір, бланки, олівці тощо).

Вимоги до оформлення звіту з виконання індивідуального завдання:

Загальний обсяг звіту про виконаний об'єм роботи складає до 20 сторінок і повинен містити такі структурні елементи:

Вступ (2-3 стор.)

Розділ I. (теоретична частина дослідження)

Розділ II. (практичний аспект дослідження)

Висновки (2-3-стор.)

Список використаних джерел (не менше 6)

Орієнтовна тематика індивідуальних завдань:

1. Особливості формування лексичної компетентності здобувачів середньої освіти ...

2. Особливості формування граматичної компетентності здобувачів середньої освіти ...

3. Особливості формування фонетичної компетентності здобувачів середньої освіти ...

4. Особливості формування соціокультурної компетентності здобувачів середньої освіти...

5. Особливості формування іншомовної комунікативної компетенції в говорінні здобувачів середньої освіти ...

6. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності в діалогічному мовленні здобувачів середньої освіти ....

7. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності в монологічному мовленні здобувачів середньої освіти ....

8. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності в письмі здобувачів середньої освіти ...

9. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності в читанні здобувачів середньої освіти ...

10. Особливості формування іншомовної комунікативної компетентності в аудіюванні здобувачів середньої освіти ...

11. Особливості організації поза аудиторної роботи з іноземної мови у закладі....

6.4. Форми звітності здобувачів вищої освіти про практику

Виробнича практика здобувачів вищої освіти оцінюється екзаменом у третьому семестрі. Після закінчення терміну практики здобувачі вищої освіти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Документація з практики та звіт здається здобувачами вищої освіти-практикантами на перевірку упродовж трьох днів після закінчення практики. Захист виробничої

практики проходить у формі екзамену. Екзаменаційний білет включає два питання: показ фрагменту уроку з англійської мови чи світової літератури та розв'язання педагогічної ситуації. Результати виробничої практики враховуються під час підсумкового оцінювання. Перевіряється здатність здобувача вищої освіти навчати англійської мови та світової літератури, здійснювати виховну роботу з урахуванням принципів навчання та організації освітнього процесу.

По закінченню практики здобувач вищої освіти подає на перевірку такі звітні матеріали груповому керівнику-методисту із *зарубіжної літератури*:

1. Характеристику на роботу здобувача вищої освіти, завірену директором закладу освіти.
2. Письмовий звіт про проведену роботу з датою укладання і підписом магістранта-практиканта.
3. Календарно-тематичне планування на період практики.
4. Плани-конспекти проведених 3 пробних та 2 залікових уроків з виготовленими до них наочними посібниками, дидактичними матеріалами, фотографіями.
5. Аналіз 2 відвіданих уроків учителя.
6. Аналіз 2 відвіданих уроків здобувача вищої освіти-практиканта.

По закінченню практики здобувач вищої освіти подає на перевірку такі звітні матеріали груповому керівнику-методисту з *англійської мови*:

1. Характеристика на роботу здобувача вищої освіти, завірену керівником установи бази практики.
2. Письмовий звіт про проведену роботу з датою укладання і підписом здобувача вищої освіти.
3. Індивідуальний план.
4. Календарно-тематичне планування на період практики.
5. Плани-конспекти 5 проведених залікових уроків з виготовленими до них наочними посібниками, дидактичними матеріалами, фотографіями.
6. Сценарії 2 виховних заходів з англійської мови
7. Щоденник виробничої практики, який повинен містити: список здобувачів середньої освіти (їхня успішність); план розміщення здобувачів середньої освіти у класі; розклад дзвінків у школі; розклад вчителя англійської мови, за яким закріплений здобувач вищої освіти; аналізи відвіданих /проведених уроків/заходів.
8. Аналіз 2 відвіданих уроків вчителя.
9. Аналіз 2 відвіданих уроків здобувача вищої освіти-практиканта.
10. Самоаналіз 2 (на вибір здобувача) проведених залікових уроків.
11. Аналіз 1 відвіданого виховного заходу здобувача вищої освіти-практиканта.
12. Звіт про виконання індивідуального завдання.

По закінченню практики здобувач вищої освіти подає на перевірку методисту з *педагогіки* такі звітні матеріали:

1. Індивідуальний план з відповідними відмітками про виконання завдань практики.

2. Розробка 2 виховних заходів та 2 виховних годин.
3. Розробка батьківських зборів.
4. Складання психолого-педагогічної характеристики на клас та опис методики дослідження.
5. Звіт студента про проведену роботу під час проходження практики.
6. Характеристика про проходження практики здобувачем вищої освіти, завірену директором школи.

6.5. Норми/Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час практики

При оцінці професійних умінь здобувачів вищої освіти за час практики враховується:

I. Предметна підготовка: знання англійської мови і світової літератури у відповідності зі шкільною програмою, підручниками; володіння матеріалом для організації і проведення позакласної роботи з англійської мови і світової літератури.

II. Методична підготовка: уміння вивчати здобувачів середньої освіти; уміння визначати мету та цілі уроку; уміння відбирати матеріал для конкретного уроку; уміння використовувати додаткову літературу; уміння стимулювати діяльність здобувачів середньої освіти; уміння коректувати діяльність здобувачів середньої освіти; уміння використовувати дошку; уміння аналізувати урок здобувача вищої освіти – практиканта; уміння проводити самоаналіз уроку.

III. Відношення до справи: дисциплінованість; ініціатива в підготовці до уроку; відвідування уроків здобувачів вищої освіти; культура спілкування.

IV. Виконання завдань практики, оформлення документації.

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти із зарубіжної літератури

№	Вид діяльності	К-сть балів
1	Організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи здобувач вищої освіти-практиканта.	0-5
2	Систематичне ведення <i>щоденника</i> виробничої освітньої практики, включаючи аналізи відвіданих уроків (максимум 5 балів за один аналіз)	0-20
3	Підготовка та проведення залікового уроку з світової літератури (максимум 10 балів за один урок)	0-20
4	Підготовка та проведення пробних уроків з світової літератури (максимум 10 балів за один урок)	0-30
5	Виготовлення наочних посібників, дидактичних матеріалів	0-10
6	Наявність фотоматеріалів (презентації) заходів, передбачених програмою практики.	0-5
7	Своєчасне оформлення та здача звітної документації.	0-5
8	Участь у настановній та звітній конференціях.	0-5
	Усього (максимальна кількість балів)	100

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти з англійської мови

№	Вид діяльності	К-сть балів
1	Організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи здобувача вищої освіти-практиканта.	0-5
2	Систематичне ведення щоденника виробничої практики, включаючи аналізи відвіданих уроків вчителів, здобувачів вищої освіти-практикантів, самоаналізи проведених залікових уроків, аналіз відвіданого виховного заходу здобувача вищої освіти-практиканта (максимум 5 балів за один аналіз)	0-35
3	Підготовка та проведення залікових уроків з англійської мови (максимум 5 балів за один урок)	0-25
4	Підготовка та проведення виховних/ позаурочних заходів з англійської мови (максимум 5 балів за один захід)	0-10
5	Виконання індивідуального завдання	0-10
6	Наявність фотоматеріалів (презентації) заходів, передбачених програмою практики.	0-5
7	Своєчасне оформлення та здача звітної документації.	0-5
8	Участь у настановній та звітній конференціях.	0-5
	Усього (максимальна кількість балів)	100

Критерії оцінювання роботи здобувачів вищої освіти з виховної роботи

№ п/п	Зміст роботи, виконаної здобувачем	К-сть балів
1	Розробка та проведення 2 виховних заходів та 2 виховних годин (максимум 10 балів за один захід)	40
2	Розробка батьківських зборів	10
3	Складання психолого-педагогічної характеристики на клас та опис методики дослідження.	10
4	Характеристика про проходження педагогічної практики. Оцінка рівня: «достатній» «середній» «високий»	10-30
5	Якість індивідуального звіту про проходження практики	10
	Всього:	100

Результати педагогічної практики оцінюються за 100 – бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою
	для екзамену, практики
90 – 100	відмінно
82 – 89	добре
75 – 81	
69 – 74	
60 – 68	задовільно
35 – 59	незадовільно з можливістю повторного

	складання
1 – 34	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни